

2026-03-23

Remissyttrande

Justitiedepartementet

ju.registrator@regeringskansliet.se

ju.l2@regeringskansliet.se

Dnr Ju 2026/00135

Sveriges apoteksförenings remissvar på SOU 2025:124 – Åtgärder för en mer hållbar konsumtion

Sveriges Apoteksförening har valt att inkomma med ett spontant remissvar på utredningen *Åtgärder för en mer hållbar konsumtion* (SOU 2025:124). Vi har valt att enbart svara på de delar som rör miljö- och hållbarhetsmärkning. Utredningen innehåller viktiga förslag om skärpta krav på miljö- och hållbarhetspåståenden i marknadsföring samt organisation av privat ägda märkningsorganisationer. Vi ställer oss generellt positiva till att minska ”grönmålning” och underlätta hållbara val för konsumenterna. Däremot ser vi problem med det snabba införandet och brist på övergångsregler. Det ger konsekvenser för produktkategorier som idag inte omfattas av någon etablerad märkning. Läkemedel är en sådan kategori, där Sveriges apoteksförening driver världens första och enda guide till läkemedel som är ansvarsfullt tillverkade.

Om Välvald

Sedan 2021 driver Sveriges Apoteksförening den gemensamma guiden ”Välvald”, som finns inom apotekens receptfria sortiment. Välvald är en logga på apotekens hyllkant och e-handel vilken guidar kunderna till de receptfria läkemedel som uppfyller branschens krav på en mer ansvarsfull läkemedelstillverkning. Den finns hos alla apotek som är medlemmar hos Sveriges Apoteksförening (Apotek Hjärtat, Apoteket AB, Kronans Apotek, Doz apotek, Apotea, Apohem, ApoEx, Medovia samt hos SOAF- apotek (Sveriges Oberoende Apoteksaktörers förening).

Idag ställs inga krav på läkemedelsindustrin att publikt redovisa var och hur läkemedel är tillverkade. Tvärtom råder ofta sekretess kring läkemedelsproduktion vilket innebär att varken apoteken eller konsumenterna vet var eller hur läkemedel som säljs i Sverige tillverkas. Forskning visar på att stora mängder läkemedelsrester släpps ut vid tillverkning, framför allt i Kina och Indien. Det innebär att vi i Sverige kan bli friska på bekostnad av människor, djur och natur i andra länder. Det här vill apoteken ändra på.

Välvald återfinns inom apotekens sortiment av receptfria läkemedel. Anledningen till att den inte omfattar receptbelagda läkemedel är att alla apotek måste sälja alla receptbelagda läkemedel som förskrivs och TLV avgör vilka generiska utbyten som ska

göras. Övriga handelsprodukter som apoteken säljer styr varje företag själv över och inom handelsvaror finns redan andra märkningar som Svanen och Bra Miljöval.

Kriterierna för Välvald har utvecklats kontinuerligt sedan initiativet infördes på apotek 2021. Syftet har hela tiden varit att utveckla Välvald till en hållbarhetsmärkning och uppfylla kommande EU- direktiv, men i en takt som möjliggör att största möjliga hållbarhetsnytta nås. När Välvald infördes omfattade kriterierna enbart övergripande företagsnivå. Sedan dess har kriterierna utvecklats i flera steg så att läkemedelsföretagen har fått en möjlighet att stegvis uppfylla allt skarpare hållbarhetskrav på produktnivå. Kraven omfattar spårbarhet, krav på ansvarsfulla tillverkningsförhållanden, identifiering, prioritering och hantering av faktiska och potentiella negativa effekter på människa och miljö samt information om tillgängliga miljödata samt klimatutsläpp vid tillverkning. Idag har 188 artiklar från sex företag Välvalds logga i anslutning till produkt på apotekshyllan i butik och i apotekens e-handel.

Vad vi känner till så finns ingen miljö- eller hållbarhetsmärkning i världen för läkemedel. Välvald är alltså först i världen och intresset från de läkemedelsföretag som säljer receptfria läkemedel är stort.

Avsaknad av övergångsregler

De nya skärpta reglerna för hållbarhetsmärkningars organisation träder i kraft redan 1 januari 2027. Vi anser att utredningens krav på märkningsorganisationer som ägs av privat aktör är rimliga men det är extremt svårt att bygga en ny organisation för ett initiativ som Välvald under så kort tid. I dagsläget utforskar Välvald hur en ny organisation som är oberoende enligt utredningens kriterier ska kunna utformas samt om någon annan etablerad aktörer vill eller kan ta över initiativet att hållbarhetsmärka receptfria läkemedel.

Om inga ytterligare övergångsregler införs så kommer förslaget att bromsa branschens proaktiva initiativ, skapa osäkerheter för företag som redan investerar i hållbarhetsförbättringar, framför allt läkemedelsföretag som har lagt ner ett omfattande arbete att spåra och vara transparenta om sitt hållbarhetsarbete. Att Välvald kan finnas kvar efter 1 januari 2027 om inga övergångsregler införs blir utmanande.

Bakgrund om Välvalds olika steg fram till 2026

- 2021- Välvald infördes på alla apotek – kriterierna (och granskningen) omfattade enbart om företagen bakom produkterna hade en publikt tillgänglig hållbarhetsredovisning som var tredjepartsgranskad samt om de var medlemmar i organisationen Pharmaceutical Supply Chain Initiative (PSCI).
- 2022- kriterierna uppdaterade. Komplettering med krav på produktnivå.
- 2023 – kriterierna uppdaterades. Företagsövergripande kriterier togs bort, utökade krav på produktnivå samt krav om verifierande dokumentation av signerade och accepterade krav uppströms i leverantörsled för stickprov.

- 2025- kriterierna vidareutvecklades ytterligare. Utökade krav på företagen att inkomma med verifierande dokumentation för fler av Välvalds kriterier samt ej stickprovsbaserat. Delvis finansierat av industrin (ansökningsavgift). [Läs hela kriteriedokumentet för Välvald 4.0 här.](#)

Lisa Stern Ödmark
Chefsstrateg Sveriges apoteksförening